

inzerati se sprejemajo in velja
risopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " " 2 " "
15 " " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
se za primerne zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Vročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 3 gl. 40 kr
za pol leta . . . 2 " 20 "
za četrt leta . . . 1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice
št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Velicčastiti meščanje!

Če tudi pri volitvah v mestni odbor 25., 26. in 27. dne u. m. nismo zmagali v vseh treh razredih z narodnimi našimi kandidati, smemo se vendar ponašati s častnim tem vspehom, da meščanstvo glavnega mesta stoji na naši strani. Dosti očitno je namreč bilo, da nasprotna nam stranka, ki voli po komandi konstitucijskega društva, zmogla je v 2. razredu le s svojim velikim zoper sedanjo vladno sistemo obrnjenim birokratiškim aparatom, ki je segel zopet tako daleč, da je tri c. kr. uradnike vsilila svojim privrženecem.

Dragi meščanje! Radostno je gledal narodni volilni odbor, kako navdušeni za domačo reč ste vse tri dni vreli na volišče, kazaje svetu, da se popolnem zaveste velike važnosti volilne pravice. Čast in hvala Vam zato, in še posebe zahvala tudi onim rodoljubom, ki so z iskrenim svojim sodelovanjem pripomogli k tako živalni volitveni udeležbi, katera nam v vsakoršnih prihodnjih volitvah zagotavlja sijajno zmago. Slava vsem!

Narodni volilni odbor

v Ljubljani 1. maja 1881.

Budgetna obravnava.

II.

Z Dunaja 29. aprila.

Od vseh za in zoper državni proračun vpisanih govornikov, govorilo jih je v soboto

še šest, namreč z desnice Tonner, Lichtenstein Alojzij in Rieger, z leve pa Scharschmid in Sturm. Tudi denarni minister Dunajevski je bil poprijel besedo, ter je po svoji navadi dobro obdelal nasprotnike, zlasti pa rojenega denarnega ministra Plenerja, kteremu je kazal, kako si sam sebi zopergovarja. Ravno to je pa tudi levičarjem sploh očital ter z njihovimi lastnimi besedami dokazoval, da sami ne vedo, kako bi odpravili primanjkljaj v državnem proračunu. Enkrat so priporočali varčnost, potem pa so zopet rekli, da varčnost ni mogoča; enkrat so zopet priporočali prestrojitev vseh davkov, potem pa samo neposrednih ali direktnih in enkrat zopet samo prihodninskih davkov. Storili pa niso ves čas svojega gospodarstva prav nič in hišni pa zemljišni davek bila sta vravnana še le od sedanje večine. Minister je pa tudi povedal, kako hoče polagoma vravnati državni proračun. On nasprotuje povikšanju direktnih davkov, pričakuje od petrolejskega, hišnega, plinovega pa prihodninskega davka več prihodkov, ter naznani, da se vlada že dalje peča s premembami pri državni upravi, pri kateri se bode veliko prihranilo. Govoril je skora dve uri in desnica mu je pri raznih prilikah kakor tudi na koncu ploskala živo pohvalo.

Levičarski govorniki so tudi v soboto, kakor prejšnje dni, strastno napadali vlado. Scharschmid je celo prežvekoval trditev vojaške „Wehr Ztg.“, da preti edinosti naše armade velika nevarnost, ako obveljajo načela sedanje večine državnega zbora. Desnica je tem besedam burno oporekala in Scharschmid

menda sam ne verjame, kar je rekel, pa hotel je s tem vplivati na višje kroge in jih pripraviti, da bi slovo dali sedanji vladi in se zopet umilili liberalcev. Tudi je opravičeval Nemce, češ, da ne škilijo čez meje, ampak da se trdno oklepajo Dunaja, dalje je tarnal, da se nemški uradniki preganjajo (klici na desnici: Kje? Lohninger odgovori: na Kranjskem!), nemški kupci strahujejo, ter je konečno priporočal, naj vlada hitro vkrene na drugo pot, dokler ne bo prepozno.

Tonner je v svojem govoru dokazoval, kako levičarji podpihujejo razdor med vlado in zborniško večino, knez Liechtenstein pa je izvrstno opisoval denarno gospodarstvo vstavoverne stranke, ki je prejela dobro vravnane finance, pa je zapravljivo gospodarila in nam napravila žalostne razmere, ki danes tarejo in skrbé vsakega rodoljuba. Za Liechtensteinom bil je sprejet konec splošnje obravnave in bila sta za generalna govornika izvoljena na leviči dr. Sturm, na desnici pa dr. Rieger. Carneri je nasvetoval konec seje, pa večina je hotela dovršiti obravnavo ter je sklenila sejo nadaljevati, dasi je bila ura že štiri. Carneri, ki je mislil, da je desnica to sklenila samo zaradi tega, da bi Sturm ne imel čez nedeljo časa se za govor pripraviti, da pa hoče dr. Riegerju to privoliti, je potem predlagal, naj tudi dr. Rieger govori danes. Desnica, in v prvi vrsti dr. Rieger, so se za ta predlog vzdignili ter zbudili s tem na desni strani veliko veselost, na levi pa kisle obraze.

Dr. Sturm je v svojem govoru nadaljeval

Okrožnica o prvih slovanskih prosvetiteljih.

(Dalje.)

Ko je še prebival sv. Metod po smrti Cirilovi v Rimu, pridejo do papeža Hadrijana II. poslanci vrlega panonskega kneza Kocela, naj mu pošlje Metoda, da bi opravičal apostolski svoj poklic v Panoniji. Ker se zaradi bojnih dogodkov Metod ni mogel vrniti na Moravsko, drage volje vkloni se nalogi papeževi vstreči želji kneza Kocela ter pride koncem l. 869 kot biskup v Panonijo, da doseže pri slovanskem ljudstvu v slovanskem jeziku, česar tuji duhovniki niso mogli doseči. A po kratkem bivanju prepričala sta se on in knez Kocel, da se ne more doseči vzvišeni namen delovanja apostolskega, dokler Metod ostane v cerkvenem obziru pod vrhovno vlado biskupov solnograjskih. Zaradi tega bila je neobhodna potreba, da se ustanovi za Panonijo in Moravsko samostalna metropola. Zato se pod leta 870 Metod zopet v Rim k svetemu očetu, da mu natanko razloži stvar in od njega izprosi novo metropolo za narod slovanski. Hadrijan drage volje temu pritrdi, dasi dobro

vedoč, da se bode upirala temu odloku z vsemi silami ne le cerkev nemška, marveč tudi posvetna oblast, ki je vže od davna spravila Panonijo pod svojo vrhovno oblast in v željah svojih posegla vže tudi po Moravski. Ako kedaj, pokazalo se je pri oni priliki: da se stolnica rimska ne vstraši nobenih ovir in težav, ako naj se kterakoli cerkev reši tujih okov ter dospe, kjer treba, do samostojnosti, brez ktere bi bilo vse delovanje apostolsko brez sadu; o čemur Jezus pravi: ecce ego mitto vos, ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat — pošljem vas, da idete in donašate sadu in da ostane vaš sad. Ktera je pač metropola, ki jo je ustanovil papež slovanskim apostolom in Slovanom? To je prastara metropola Sremska, kjer je vladal nekdanj sv. Andronik, jeden od 70 učencev Gospodovih, tako da v tem obziru smem reči, da so sremski biskupi nasledniki svetega Metoda. Izginila je v šestem stoletju pri navalu divjih Obrov (Avarov), a ustanovi jo zopet Karol Veliki v devetem stoletju ter jo podvrže biskupu solnograjskemu; pri njem bila je 75 let, dokler je ni zopet povrnil Hadrijan II. Slovanom. Spadala je k tej metropoli Panonija zgornja in spodnja a tudi Moravska.

Sedaj vrne se Metod v Panonijo ne samo kot pokrajinski biskup, marveč kot metropolit in glava cerkve, kteri se mora podvreči vsakdo, ki hoče ostati in delovati v Panoniji kot duhovnik. Prav zaradi tega vzdigne se proti Metodu mržnja in sovraštvo od strani duhovnov, kterim bi moralo po njih poklicu biti sovraštvo tuje. Tuji duhovni so se upirali Metodu s takim srdom in gajevom, s toliko okrutnostjo in brezobzirnostjo, da se je popolnoma spolnilo na njih, kar je rekel Jezus: Simon! Simon! satan vas je hotel imeti, da vas preseje, kakor preseje se žito. Zastonj stoji sveti Metod čvrst kot pečna, kadar se navali nanjo vihar, zastonj brani z umom in srcem pravo stolice rimske in temeljito odgovarja nasprotnikom: da je Panonija od prastarih časov last sv. Petra, da proti papežu ne odloči zastarelost ker je njegovo soditi in odločiti, kaj, kako in kedaj to ali ono odgovarja namenu sv. cerkve in sreči ljudstva. Vse to bilo je zastonj; propadel je Metod v tej ljuti borbi, ker so doletele nove muke in skrbi v Italiji papeža Hadrijana II., ki bi ga bil jedin mogel uspešno braniti; žal, da je prekmalu umrl. Tudi vrli Kocel, ki je ljubil iskreno Metoda, ni mu mogel nič pomagati,

od tovarišev svojih pričetih napade na vlado, zlasti na denarnega ministra, ter je v svoj govor vplel mnogo neresničnih reči, povdarjal nalogo Nemcev, ki so poklicani bili voditelji drugim narodom in povzdignjenim glasom sklenil: mera je polna!

Zadnji je govoril dr. Rieger, krepko in izvrstno kakor vselej. Zavračal je neresničnost, ki jih je bil Sturm izrekel gledé naroda češkega, dokazoval je, kako si njegov narod prizadeva za vede in omike, da za drugimi narodi ne bi zaostal, da ima tudi mnogo moč, ki se smejo meriti z drugimi, da je toraj jako surovo Čehom očitati, da se glede izobraženosti in vede ne morejo meriti z Nemci. Povdarjal je, da on in njegovi tovariši ne zaničujejo nemškega jezika, da se ga poslužujejo pri obravnavah državnega zbora, dasi nekatere poslanca jako težko stane nemški govoriti, da so ga pa vstavoverci sami odpravili iz nemških srednjih šol, ker so določili, da se nihče ne sme siliti, učiti se drugega deželne jezika. Dalje je opominjal na to, da so bili Čehi zmerom pripravljeni in so še zdaj, porazumeti se s svojimi nemškimi sodeložani, naj jim le naznanijo moč, s katerimi naj se prično dogovori. Rieger je pa tudi zahteval za slovanske narode, ki so večina prebivalcev, postavno jim zagotovljene pravice, rekši, da se narodno vprašanje ne sme in ne more rešiti s silo, in da Avstrija ne sme biti nemška, sicer bi morala postati podložna veliki Nemčiji, kar bi bilo sramotno, ali pa bi med njo in Nemčijo postala vojska, ki bi bila zopet jako nevarna in velika nesreča za nas. Desnica je govorniku večkrat dajala živo pohvalo, zlasti ko je s krepko besedo zavračal natolcevanje Scharschmidovo glede naše vojne, rekši, da vsled modrega povelja Njih Veličanstva cesarja se pri armadi spoštujejo vsi jeziki, in da bi bilo c. kr. vradom priporočati, naj si glede ravnopravnosti naših jezikov c. kr. armada vzamejo v izgled. Seja, ki se je bila pričela ob 10. uri dopoldne trpela je nepretrgano do sedmih zvečer, toraj celih 9 ur!

Danes je govoril poročevalec grof Henrik Clam-Martinic. Njegov miren, premišljen in temeljit govor bil je eden najboljših, ki so se kedaj slišali v avstrijski zbornici. Nobena beseda ni bila odveč in vsaki stavek imel je

svoj pomen. Govor ima dva glavna dela. V prvem je obravnaval denarno stanje ter dokazoval, da se bodo državni dohodki le povikšali po preustroji direktnih in indirektnih davkov. Desnica si resno prizadeva vravnati državni proračun, ako pa tega dozdej še ni mogla dovršiti, kriva je temu mnogo vojska, s katero jo levičarji napadajo kratki čas njenega vladanja, in veliki grehi prejšnjih vlad, ki se ne dajo mahoma poravnati. Tudi je dokazoval, da je treba v to svrhu prestrukturirati državno upravo in zlasti odpraviti upravni dualizem. Velike važnosti za proračun je po njegovem mnenju tudi to, da se proračun reši o pravem času, tedaj ne še le v sredi leta, za katero velja. V drugem delu je Clam opisoval kratko pa jasno sedanje politično djanje. Zlasti pomenljivo je bilo, kar je govoril o narodni ravnopravnosti. Kakor prej Rieger, tako je tudi on povdarjal, da desnica želi poštene sprave, da je ta sprava mogoča in za Avstrijo potrebna in koristna. Levičarji pa te sprave nečejo in se kujajo celo pri gospodarskih vprašanjih. Clam je povdarjal tudi edinost desnice, v kateri so se složili vsi tisti, katerim je liberalna doba delala krivico bodisi v narodnem, verskem ali katerem koli oziru. Konečno je levičarjem priporočal, naj se spametujó in složno delajo na korist skupne domovine!

Pri glasovanju je bilo z veliko večino sklenjeno pričeti posebno obravnavo. Levičarji niso zahtevali ustmenega glasovanja, kakor so nekteri pričakovali. To najbolj priča, kako razdvojena je že ta stranka, ki se je bala, da bi ta needinost pri ustmenem glasovanju ne prišla na dan. Ker z desnico je za posebno obravnavo glasovalo tudi mnogo levičarjev, med njimi celo grof Mannsfeld, in le bolj zagrizeni so obsedli. Dosledno bi se ti ljudje ne smeli vdeleževati posebne obravnave, a doslednosti nikdar poznali niso, in zato so se začeli precej vtikati tudi v posebno obravnavo.

Posebna obravnava dospela je danes do 3 oddelka ministerstva notranjih zadev. Obširneje se je govorilo samo pri dispozicijskem zakladu 50.000 gld., pri katerem smo imeli priliko gledati čudno prikazen, da je c. k. dvorni svetovalec Alter strastno napadal vlado ter po dolgem govoru naznanil, da ne

bode glasoval za to svoto, ker sedanji vladi prav nič ne zaupa. Govoril je pri tej reči še Menger potem pa minister Taaffe rekši, da dispozicijski zaklad ni zaupnica za vlado, ki ta denar potrebuje za odvrnitev napadov. Vlada stoji nad strankami, pa se opira na desnico in to tem bolj mirno, ker je po izjavi g. poročevalca program večine ravno tak, kakoršnega je vlada zapisala na svojo zastavo. Pri glasovanju bil je ta zaklad z veliko večino sprejet. Menger je hotel vlado spraviti tudi s tem zadrego, da je vprašal ministerskega predsednika, ali dobiva minister, ki opravlja dvojno ministerstvo, tudi dvojno plačo? Pa Taaffe je odgovoril, da v proračunu pač stoji za vsako ministerstvo posebna plača, ker je cesarju prosto tudi med letom imenovati za to ali uno izpraznjeno ministerstvo novega ministra, da pa noben minister nima dvojne, ampak samo eno plačo. Druge točke so se obravnavale mirno in brez posebnih ugovorov.

Iz govora kneza Alojzija Lichtensteina.

Ustavoverna stranka je prevzela državno gospodarstvo v slabem stanju, pa še v slabšem stanju ga je prepustila sedanji vladi. Ustavoverci se izgovarjajo deloma na vojske l. 1866 in v Bosni, deloma na našo stranko. Prvo jim pustimo veljati, odločno pa protestiramo, ako se krivda slabega gospodarstva vrača na konservativne vlade. Naša stranka nikoli ni tako dolgo vladala, da bi bila mogla kaj uspešnega poboljšati pri gospodarstvu. Liberalci pa so imeli v 20 letih časa dovolj, finance urediti, ako bi bili hoteli ali zmožni, to storiti. Od l. 1868 do l. 1877 je država zgubila 340 milijonov svojega premoženja, deloma da se je denar porabil, deloma da so državne posestva prodali, deloma da imamo toliko več dolgov. Da pa naši državni stroški vedno bolj naraščajo, kriva je predraga uprava, to je, uradnikov je preveč. L. 1870 nas je stala uprava 66 milijonov, l. 1871 pa že 97 milijonov. Še večji je razloček, če pogledamo stroške leta 1870 in stroške leta 1880. Ako namreč odbijemo skupne zadeve, državne obresti in cesarsko bišo, kateri izdajki si ostanejo enaki, potrosili smo l. 1870 še 133 milijonov, l. 1880 pa že 196 milijonov. Če odbijemo

ker tudi on bil je pod vrhovno vlado Karolingov. Stari spomenik „življenje sv. Metoda“ priča nam, da so pri tej priliki tuji biskupi poklicali sv. Metoda proti vsakemu pravu in običaju pred sodbo, ga obsodili, in pregnali ter zaprli v ječo, kjer je prebil nekoliko let. Ta dogodek seveda ni bil ljub nekterim tujim učenjakom, zato so dvomili, da bi bil spis istinit ter rekli, da je „življenje sv. Metoda“ le stara pravljica, ki pa nima podlage zgodovinske. Toda Bog, ki ne odkriva le na onem svetu tajnosti in tmine, marveč čestokrat vže tukaj, hoče, da prejme vsak po zaslugah svojih večidel vže tudi na zemlji. Prav lani, ko smo slavili spomin prednosti jezika našega, našli so neke stare rokopise v britanskem muzeju, kateri so oni dogodek iz nočne temote spravili na beli dan. S temi spisi borijo se sedaj učenjaki in tudi naši vrli učenjaki omenili so teh spisov v letošnjih starinah svojih. Ti spisi jasno razsvetljujejo staro zgodovino našega naroda; posebno znamenita so pisma papeža Ivana VIII. do solnograjskega in pasovskega nadbiskupa Alvina in Hermanrika ter frizinskega biskupa Hanona, posebno znamenita so naročila, ktere je dal Ivan VIII. Pavlu biskupu jakinskemu (Ankona) v zadevi

panonske metropole in sv. Metoda, da jih porabi pred kraljem Ljudevitom, pred knezom Svatoplukom in pred biskupi nemškimi. V teh naročilih pravi Ivan VIII. svojemu poslancu, da naj brani z istimi razlogi izvor metropole panonske, s katerimi ga je zagovarjal Metod. Poslancu poklada skoro v usta besede, s katerimi naj obsodi postopanje biskupov nemških proti Metodu.

„Vi ste, tako govori papež, obsodili brez kanoničnega odioka biskupa, kterega je poslala stolica rimska, vi ste ga zaprli v ječo ter bili z vdarci; vi ste ga odstranili cela tri leta od njegovega delovanja, dasi je skliceval se čestokrat po poslancih in pismih na stolico rimsko. Vi ste vse to prikrili in utajali in s tem zaslužite, da vas odstavim od službe, kakor ste vi odstavili Metoda, tem bolj ker ste vi pozvali k sodbi nadbiskupa, kterega sme pred se pozvati le prednik njegov t. j. stolica rimska. V pismu svojem do nadbiskupa Hermanrika se poslužuje Ivan VIII. tako ostrih besed, da jih niti ne smem prepisati; dosti je, da ga je izobčil in pozval pred sodbo v Rim. Ravno tako zgodi se s Hanonom biskupom frizinskim. Solze so me oblile, ko sem čital vse to in uehote vskliknil sem k mogočnemu zavetniku

Slovanov: o sv. Metod! tebi je podelil Bog vže na tem svetu obilne darove po tvoji vrednosti in po zaslugah; sedaj pa vidim, da te je posebno ljubil Jezus, ker te je pozval, da si mu na zemlji deležnik zaničevanja in terpljenja njegovega, da tako postaneš tudi deležen neumrle slave njegove v nebesih. Sv. Metod! tebe izvolil je Bog, da si Slovanom vzor in vzgled ne le v besedi in v svetem nauku, ne le s čistim in pobožnim življenjem in z vsakovrstnim požrtvovanjem, marveč da si nam vzor tudi v pregnanstvu in vječi, ktero si potrpežljivo prenašal zaradi vere in poklica svojega in zaradi nepremaknjene vdanosti svoje do stolice rimske. Lehko bi bil rešil se od vsega tega z jedno samo besedo: da popustiš in se odrečeš nadbiskupiji, da greš nazaj v samoto olimpijsko, kamor te je že od davno vabilo srce; ondi bi te bili rojaki sprejeli z veseljem, ker bi mogli s tvojo veljavo, s slavo in svetostjo tvojo vsaj nekoliko zakriti grdo nejeverje in razkol, ki se je tedaj ondi širil; ali raji si trpel vse, nego da bi le za las odstopil od vere svoje in odrekel se ljubezni in vdanosti do stolice rimske.

(Dalje prih.)

stroške za deželno brambo, katerih liberalci niso zakrivali, ostane vendar še 41 milijonov; za toliko so liberalci državne stroške v 10 letih pomnožili.

Kaj bi mi storili, če bi mi prišli do vlade? Kajti ni res, da zdaj mi konservativci vladamo, saj je ta vlada nevtralna in neče biti naša vlada imenovana, ona ne dela zmirom po naši volji; v sedajni vladi so pač nekteri naši možje, pa vendar ne izvršujejo naše volje. Recimo toraj, če bi mi vlado v rokah imeli, kaj bi morali storiti, da odstranimo primanjkljaj, da uredimo državno gospodarstvo? Ali hočemo narediti državni bankerot, kakor ga je naredil vaš minister Brestel, ko je državne obresti znižal? Tega ne moremo storiti, da država vsega kredita ne zgubi. Zato nam ostanejo po mojih mislih le trije pripomočki, da finance uredimo, in ti so: 1. moramo stroške znižati, 2. moramo državne dohodke povišati, 3. moramo vzdigniti blagostanje ljudstva, da bo lažje zmagovalo davke.

Prihraniti se ne dá veliko na enkrat, tako majhnih stroškov ne bomo več imeli, kakor v starih časih, ker se je med tem časom vse podražilo. Vendar bi se morda dalo 5 do 6 milijonov prihraniti. Pa še to bomo težko dosegli, ker nam boste vi gospodje od leve strani gotovo zmirom nasprotovali in naše delovanje ovirali, kakor ste že navajeni, naj bodo potem naši predlogi dobri ali slabi. Saj ste se tudi zasedanju Bosne in okrepčanju naše vojne vedno ustavljali iz ničevih uzrokov, akoravno ste vedeli, da ne govorite dobro za moč in slavo Avstrije, in da vaša obveljati ne more. Bosenski stvari ste se samo zato upirali, ker vam je bilo žal za tisti denar, ki ga je Bosna pojedla, ker ste raji videli, da bi se bil ta denar vam na razpolaganje izročil. Pri zunajni politiki ste hoteli štediti, ker ta ni bila v vaših rokah, za slavo Avstrije vam ni bilo nič. Pa Avstrija se je vas otresla, vzela vam vladno krmilo in marširala v Bosno, ker ni mogla drugače.

Kar se tiče povišanja davka, smo mi konservativci za to, da bi se gibljivi kapital z davkal, mi hočemo borzni davek, in obžalujemo, da vlada ni naložila višega davka na borzo. Tudi smo mi v principu za dohodninski davek, vendar bi moral ta zadeti bolj gibljivi kapital, ne pa kmetije in hiše, ki so tako že preveč zadavkane.

Politični pregled.

V Ljubljani 4. aprila.

Avstrijske dežele.

Splošni razgovor o državnem proračunu je končal poročevalec grof Klam-Martinic z dobrim in pohvaljenim govorom. Povdarjal je potrebo decentralizacije, da bo mogoče, pri upravi kaj prihraniti. Potem je bilo glasovanje, naj se preide v nadrobni razgovor. Levica je glasovala naproti, pa desnica je bila močnejši in sklenila daljšo obravnavo. Dr. Tonkli v splošnem razgovoru ni prišel do besede in bo govoril v nadrobni obravnavi (specijalni debati), ravno tako dr. Vošnjak.

Kakor smo že poročali, stavili so grof **Hohenwart** in tovarši predlog, naj se voli poseben odsek, ki bo preiskaval, ali je imelo državno sodišče pravico, ali ne, soditi o volitvah v gorenji Avstriji. Brž ko ne bo ta odsek tako odločil, da ima o volitvah soditi le državni zbor, in da se državno sodišče naprej nima vtikati v te zadeve. Tako se je tedaj med državnim zborom in državnim sodiščem vnela cela vojska.

Vnanje države.

Vse zanimanje se obrača na vojsko **Francozov** s Kumirci v Afriki. Tuniški vladar se nič ne brani in le pri vladah protestira in pomoči prosi. Ustavljajo se Francozom le Kumirci. Nekaj manjših prask je že bilo, Francozi so divjake brez posebne težave nazaj potisnili. Vse drugo bi Kumirci še prenašali, samo artilerije se bojé, takih topov nimajo, ko civilizirane armade.

Bismark je zagrozil, da bo mesto Berlin kot glavno mesto Nemčije odstavil, ter da bo državni zbor in više urade v kako drugo mesto prenesel. On pravi, da poslanci niso neodvisni, ker jih strahuje en milijon Berlincev. V resnici pa je on le hud na „fortšritlerje“, ki mu vedno nasprotujejo, in ker je Berlin prvo gnezdo „fortšritlerjev“ hoče glavno mesto ostrašiti, da ne bo več fortšritlerjev v državni zbor volilo.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 29. aprila. (Državni zbor. Slovanski obredi. Priprave za poroko cesarjeviča Rudolfa.) Državni zbor je včeraj dr. Smolka odprl z navdušenim nagovorom, v katerem se je spominjal poroke cesarjeviča Rudolfa ter si od zbornice izprosil oblast, v imenu državnega zbora čestitati cesarjeviču in njegovi nevesti. Kakor zvem, se bode to zgodilo 8. maja v Schönbrunu, kjer bode nevesta do poroke bivala. Tudi je naznanil, da je pravni minister zbornici predložil osnovo novega civilno-sodniškega reda. Dunaje vsi ki je potem odgovoril na interpelacijo poslanca Bärnfeinda, da prošnje za oproščenje od šolstva niso proste koleka, ako se vložé pismo, ampak samo tedaj, ko se zgode ustmeno in se ne spiše poseben protokol. Dalje je tudi odgovoril na interpelacijo poslanca Granitscha, da so se v mapah zaznamovala tista zemljiša, ki so pri vcenitvi zemljiš služila kot izgledna za druge. Rešil je tudi še tretjo interpelacijo o polajševanju pri spremembah vknjiženih dolgov s tem, da je predložil zbornici posebno postavo o tej reči.

Potem se je pričela budgetna razprava, o kateri Vam poročam v posebnem članku.

Danes sem zvedel dve za Slovane veseli novici. V Rimu hočejo Slovanom glede slovanskih obredov po vsej moči vstreči. Ravno te dni so dovolili usmiljenim sestram v Zagrebu, da se smejo v Bolgariji naseliti in ustanoviti tam šole, pa le s to pogojo, da se poprimejo slovanskih obredov. Druga novica pa je ta, da je bil nadškof Sembratovič naprošen seboj v Rim pripeljati več mladih rusinskih duhovnikov, da bodo tam dejansko pokazali slovanske obrede. Čas bi bil, da bi se tudi po Slovenskem oglasili tisti, ki se hočejo z veliko deputacijo podati v Rim, in da bi se razglasilo tudi vse tisto, kar hočejo Slovenci pri tej priliki storiti, da bode državni tajnik vedel te reči sprejeti v program, po katerem se bodo svečanosti vršile.

Za poroko cesarjeviča Rudolfa se delajo že zdaj velikanske priprave. Veči in imenitnejši hiše bodo razsvitljene s plinom, ceste pa bodo zopet zamašene z odri, s katerih bodo gostje in odličnejši pa bogatejši ljudje gledali princesinjo, ko se bode peljala k poroki. Dunajčani hočejo namreč pri vsaki priliki tudi kaj pridobiti in zato že zdaj prodajajo sedeže na teh odrih po 10 gid. in še več.

Iz Jalape v Meksiki. (Nadaljevanje važnejših ustavnih zakonov meksikanskih.)

28. Monopoli se ne smejo trpeti, celo vlada

nima pravice do družega monopola, ko do kovanja denarja in do pošte. Samo novim iznajdbam se smejo dati začasne predprave.

32. Meksikanci imajo prednost pred tujci v podeljevanji javnih služb, kjer ni brezizjemno potrebna narodnost meksikanska.

39. Ljudstvo ima po svojih poslancih vsigdar pravico, ustavo spremeniti.

40. Osnova uprave je federativna ali zvezna.

43. Zvezna država meksikanska obstoji iz sledečih avtonomnih držav: Aquascalientes, Bolima, Ciapas, Chihuahua, Durango, Coahnila, Oajaka, Puebla, Queretaro, San Luis, Potosi, Sinaloa, Sonora, Tabasco, Tamaulipas, Tlascal, Veracruz, Yucatan, Zacatecas, Campeche, California.

51. Državni zbor se imenuje Congreso de la Union.

52. Ta zbor obstoji iz poslancev in senatorjev, ter je voljen za dva leta.

53. Za vsakih 40.000 prebivalcev se izvoli en državni poslanec.

54. Za vsacega poslanca se izvoli tudi namestnik.

56. Poslanec ne sme biti duhovnega stanu.

72. Med časom, ko državni zbor ni zbran; deluje odbor, v kterega voli vsaka dežela po enega poslanca. (Ta državnozborni odbor ima podobne pravice in opravila, kakor v Avstriji deželni odbori.)

75. Na čelu vlade stoji predsednik združenih dežel meksikanskih.

76. Predsednika volijo državni odborniki.

78. Predsednik je voljen za 4 leta.

88. Vsak predsednikov ukaz mora biti ob enem podpisan od dotičnega ministra, v čigar področje reč spada.

89. Ministri so državnemu zboru odgovorni.

118. Nobena oseba ne more ob istem času opravljati dveh služb, ki iz ljudske volitve izhajajo.

121. Uradniki morajo pri nastopu služb na ustavo priseči.

Ta ustava, ki obsega vsega 128 točk, je bila oklicana 5. februarja 1857. Na papirji so nektare besede te „svete“ ustave res lepe za brati. V resnici pa se niti en sam član ni izvrševal, kakor bi se moral. Vsak predsednik je člene drugače obračal in tolmačil. Tudi sodniki in okrajni glavarji prelomijo ustavo, kedar se jim primerno zdi.

K tej ustavi so pozneje prišle še takozvane „reformne“, ki jih je dajal in oglašal Juarez zoper cerkev, katoliško vero, sveti zakon, zoper duhovščino itd.; tisti Juarez, ki je prodajal samostane in duhovno premoženje, ki ga jim je po sili vzel. S tem ravnanjem se je tako prikupil roparjem in našim blagim sosedem v severnih državah, da so mu prišli na pomoč zoper cesarja Maksimilijana, princa avstrijskega. V zahvalo za to jim je Juarez, potem ko je Maksa v kraj spravil, skoraj zastopj prodal priplenjeno cerkveno premoženje, cerkvene dragocenosti, mašno obleko, hiše, bolnišnice, škofijske in farovške hiše, zvonove, samostane, bukvarne ce samostanov. Dragocene in redke bukve so otroci trgali ali pa so se po štacunah za male krajcarje prodajale. Jaz sem kupil eno sveto pismo v asirskem, kaldejskem, perziškem, hebrejskem, grškem in latinskem jeziku; to lepo knjigo sem rešil iz rok nekega trgovca, ki jo je hotel raztrgati, da bi sir in špeh vanjo zavijal. Liberalci so toraj podobni turčinom, ki so z bukvarnico v Alaksandriji ravno tako delali. Veliko dragocenih rokopisov in bukev je bilo takrat iz samostanov vzetih, razmetanih, raztrganih in uničenih. Vsi, ki niso hoteli priseči na ustavo,

zgubili so službe, in na njih mesto so stopili nevedni sleparji, ker liberalci ne sovražijo nobene reči bolj ko učenost in poštenost, zato so odpravili vsučilišče in razglasili svobodo poduka, da sme vsak podučevati, komur se le kdo pusti. Po tem bote tudi lahko sodili, kake so pri nas šole; kajti boljši jezik ima kak slepar, več staršev premoti, da mu izročijo mladino v poduk, prej bo dobil kako učiteljsko službo. Po tem pa se ravna tudi naša liberalska omika. Liberalcem služi kot orožje bodalo, njih filozofija je Rousseau in Voltaire, njih moralist je Viktor Hugo, sin priležnice, njih junak očetomorivec Garibaldi, ki še ni nobene vojske ali bitke dobil, kjer mu je stal nasproti kak imena vredni sovražnik. (Dalje sledi.)

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 4. maja.

V budgetni debati je dr. Tonkli v temeljitem govoru potezal se za narodno ravnopravnost po slovenskih srednjih ljudskih šolah. Včeraj je bil Kaltenegger odstavljen od deželnega glavarstva kranjskega.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. maja.

(Farni konkurz) so te dni (3—5 maja) delali gospodje Kristofič Lorenc, oskrbnik v T. Ožbaldu, Lenasi Anton, duhovni pomočnik v Dobrniču, in Porenta Janez vikar in stolni kaplan v Ljubljani.

(Ljudska svečanost.) V proslavljenju poroke Nj. visok. cesarjeviča Rudolfa z Nj. kralj. visokostjo kraljično Stefanijo priredi ljubljanski „Sokol“, s pomočjo družih ljubljanskih društev in društev iz okolice v nedeljo dne 8. maja 1881 veliko ljudsko svečanost na sijajno dekoriranem vrtu Kozlarjeve pivovarne. Program: 1. Slavnostni sprevid. 2. Slavnostni govor. 3. Petje združenega možkega zbora pevcev ljubljanske ter šišenske čitalnice. 4. Petje mešanega zbora šišenske čitalnice. 5. Plezanje na drevo za dobitke. 6. Loterija šišenske čitalnice. 7. Šaljiva tehtnica. 8. Umetalni ogenj in končni tableaux. Pri svečanosti bode svirala cela vojaška godba pešpolka veliki knez Mihael štev. 26. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina za osobo 30 kr.; otroci plačajo polovico. — Slavnostnega sprevida vdeležile se bodo naslednja društva: Prostovoljna požarna bramba ljubljanska, filharmonično društvo, veteransko društvo, Laibacher Turnverein, kat. društvo rokodelskih pomočnikov, čitalnice iz Ljubljane, Bizovika, Št. Vida ter Šiške in „Sokol“. — Zbirajo se s svojimi zastavami točno ob 1/2. uri popoldne na čitalničnem dvorišču in gredo potem od todi ob 2. uri skozi gospodske ulice, čez Št. Jakobski most, stari ter glavni trg, špitalske in slonove ulice po dunajski cesti preko Kozlarjevi pivovarni; na čelu jim vojaška godba. — Pri odločno neugodnem vremenu preloži se svečanost na nedeljo 22. maja t. l.

(Ljubljanski škofijski list) 1. 1881 št. 4. določuje, da se poroka cesarjeviča praznuje prihodnji torek 10. t. m. tako, da se v vsaki farni in samostanski cerkvi obhaja slovesna služba božja z zahvalno pesmijo, in se k njej verniki nedeljo poprej s prižnice, posebej vradnje in solske oblastnije spodobno povabijo. — Škof sami se podajo v petek na Dunaj, kjer bosta nova ženin in nevesta v Schönbrunn v nedeljo dopoldne sprejela čestitenja avstrijskih viših cerkvenih pastirjev. — Dalje je v listu škofijskem bolj na tanko opisano „Izvanredno sveto leto“, dovoljeno od sv. Očeta papeža Leona XIII. za leto 1881. De statu ecclesiae catho-

lica in Bosnia deque Herzegovina (Currend. consistor. acidioec. Strigon.) — Kanonična vizitacija in birmovanje bode letos v prvi polovici meseca julija v dekaniji Litijski in Moravski, in sicer v Šmartnu pri Litiji, v Hotiču, na Vačah, Savi in Sveti Gori, v Št. Lamprehtu, Zagorji, na Dobovcu in v Ratečah. Dnevi se prihodnjič naznanijo. Razpisana je fara sv. Jurija v dekaniji Šmarijski 26. aprila. — G. Janez Svetina, doktorand filozofije je postal prvi prefekt v Alojznici; g. Martin Končnik, kaplan v Starem Trgu pri Ložu, administrator v Javorji nad Šmartinom pri Litiji, in g. Alojzij Rožič, kaplan v Kamniku postal kaplan v Cerkljah. — G. Jak. Sušnik prišel je iz reda Karmelitov vže nazaj v Ljubljano.

(„Sokolova“ veselica.) Ljubljansko telovadno društvo „Sokol“ napravi v zvezi z drugimi ljubljanskimi društvii prihodnjo nedeljo veliko ljudsko veselico na Kozlerjevem vrtu v Šiški na čast poroke cesarjeviča Rudolfa. Vstopnina je 30 kr. za osobo. Ako bo vreme neugodno preloži se veselica na drugo nedeljo.

(Iz občnega zbora Matice Slovenske) naj se iz zaseženega lista za zdaj pové, da se ga je vdeleževalo 60 do 70 gospodov iz raznih stanov, glasovalo pa jih je 269 Matičarjev, in izvoljeni so za odbornike gg. K. Klun, Fr. Kosar in dr. Tonkli z 267, J. Tomšič 266, dr. Poklukar in dr. Sterbenec 264, K. Šavnik 263, prof. Fr. Wiesthaler 236 in dr. A. Jeglič z 234 glasovi.

(G. Josip Jurčič), mnogoletni vrednik „Slov. Narodu“ in znani pisatelj slovenski je po dolgem in hudem bolehanju umrl 3. t. m. ob 10 uri zvečer previden z zakramenti za umirajoče v Ljubljani. Pogreb bode danes v četrtek ob 1/2.7 uri zvečer. R. J. P.

(Knez Hugo Windisch-Grätz) je v ponedeljek na Dunaju pri cesarju kot novo imenovani tajnik prisegel.

(Zadnji semenj ljubljanski) v ponedeljek je bil dobro obiskan. Živina se je drago prodajala.

(Srboritost Naroda.) V poročlu o Slov. Maticе občnem zboru pravi, da je bilo v njem prav malo odbornikov, in vendar je bilo izmed 19 ljubljanskih pričujočih 17 odbornikov. — Za „kuriozum“ je izluščil nekaj iz spisa „Umetelnost in umetelna obrtnost Slovencev“ pa nazadnje porogljivo zaklical: „Da, Slov. Matica! ti jo pa še uganeš!“ V Letopisu je pisalec naznanjen (P. pl. Radič) in pravedni kritik bi se nanj obrnil; čemu psovati sploh Matico vso? V noveleti v Karlovcu se na pr. zaničljivo opisuje učitelj Komolček. Naj bi kdo trdil, da v onei noveleti sramoti in psuje se vse ljudsko učiteljstvo, kaj bi rekel nato Emil Leon? — V Cerkvem glasbeniku (IV, 5) je v 5. prilogi himna o slavnej poroki cesarjeviča Rudolfa s princesinjo Stefanijo, zložil L. Jeran, vglasbil Ant. Förster a Narod poroča srborito, da besede zložil je L. Jaran! —

(Veterani v Trstu) V nedeljo so imeli v Trstu slovesno blagoslovljenje veteranske zastave. Tudi iz drugih krajev so šli veterani k tej svečanosti v Trst, tako mnogi veterani iz Ljubljane. Lahonom te patriotične demonstracije ne bodo po volji, pa ravno zato se delajo, da se lahoni malo podražijo, da ne bodo mislili, da so oni že neomejeni gospodarji Trsta in Primorja.

(Vabilo k slavnostni besedi), ki jo priredi narodna čitalnica v Idriji dne 8. maja 1881 v goasp. J. Tuječa pivarni v spomin slavne poroke presvitlega cesarjeviča Rudolfa z belgijsko princesinjo Stefanijo. Program: 1. Ouvre-

tura „Manons Zauberpalaat“ od E. Trittl, godba. 2. Slavnostni govor. Slavnostna himna, poje moški zbor. 4. „Vse za vero, dom cesarja“, besede Radoslav Silvesterja, deklamacija. 5. „Strunam“ od Kam. Mašeka, poje moški zbor. 6. „Pri oknu sva molčé slonela“ od A. Hajdriha, poje moški zbor. 8. Potpourie „Il. Trovatore“ od Rozenkranca, godba. Berite „Novice“ Vesela igra v enem dejanji. — Spisala J. K. in J. J. Osebe: Kratki, nižji uradnik. Manica njegova hči. Marijana njegova sestra. Doktor Dragič, koncipient. 10. Ples. Začetek ob 8 ur zvečer. Vstopnina za čitalnične ude 10 kr., za neude 20 kr. od osebe, kdor več dá, se v imenu revežev hvaležno sprejme. Čisti dohodek je namenjen idrijskim ubogim. Odbor.

(Vabilo) k slavnosti o priliki poroke cesarjeviča Rudolfa s princesinjo Stefanijo, katero obhaja katoliško podporno društvo v nedeljo 8. majnika ob 3. uri popoldne v hiši gosp. R. Kožerja „pri belem volu“. Spored: Slavnostni govor — petje in deklamacije. Opazka. Vstop je dovoljen samo p. n. udom našega društva in posebej povabljenim p. n. gostom. V Celji dne 5. majnika 1888. Odličnim spoštovanjem. Odbor katoliškega podpornega društva.

(Vesteneck) jemlje v „Wochenblattu“ slovo od prijateljev in izraža upanje, da pride kmalo na Kranjsko nazaj, med tem pa ostane v duhu in arcu kot „Kranjec“ na Kranjskem. Lep „Kranjec“ tak, ki mu je Kranjski jezik, hundsprache, „sausprache“ itd. kakor se je izrazila njegova družba v kazini. Pa nemškutarji so že taki čudni „Kranjci“, da zaničujejo vse kranjsko, kar ni nemško. Kdaj bo te ljudi enkrat pamet srečala?

Razne reči.

— Spremembe v lavantinski škofiji: V. č. g. Lempl je postal župnik v Ulimji, na njegovo mesto kot kaplan v Pišeče je prišel č. g. Hrastl. Prestavljeni so tudi sledeči č. g. kaplani: Miloš Šmid k sv. Urbanu pri Ptuj; Ivan Bohanec k sv. Mariji Snežni, dr. Anton Suhač za II. v Maribor; Martin Napast k Veliki Nedelji; Martin Jurkovič kot II. v Ljutomer in Ivan Nedeljko k sv. Martinu pod Vurbergom. Umerl je č. g. Gregor Pinc, župnik pri sv. Mihehu nad Mozirjem.

— Na Dunaji samo 23.000 Čehov. Dunajski magistrat je dovršil številenje ter oznanja, da je na Dunaji 692.295 Nemcev, 23.342 Čehov, 907 Poljakov, 76 Rusinov, 210 Slovencev, 57 Hrvatov, 486 Lahov, 28 Rumuncev, in 12 Madjarov. Na prvi pogled se vidi, da so te številke lažnjive. Dozdaj se je vedno slišalo, da je na Dunaji do 200.000 Slovanov, do 150.000 samih Čehov. Ko bi bili le takim pustili njih narodnost, ki niti dobro ali prav nič nemški ne znajo, morale bi zgornje številke Negermanov večé biti. Če so celo ministre Pražaka, Dunajevskega in Zimalkovskega kar po sili za Nemce vpisali, kaj so morali še le z drugimi delati! To je statistika!

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 9 gld. 26 kr.; — rež 6 gl. 50 kr.; — ječmen 4 gld. 55 kr.; — oves 3 gld. 09 kr.; — ajda 5 gl. 53 kr.; — proso 4 gl. 87 kr.; — koroza 5 gld. 60 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 57 kr.; — fižol hektoliter 1 gld. 10 kr. —

Telegrafične denarne cene 4. maja.

Papirna renta 78.55 — Srebrna renta 79.35 — Zlata renta 96.55 — 1860letno državno poročilo 132.75 Bankine akcije 845 — Kreditne akcije 348.25 — London 1.760 — Oca kr. cekini 5.55. — 20-frankov 9.31

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.